प्रथमः प्रश्नः

॥तैत्तिरीय ब्राह्मणम्॥

॥प्रथमः प्रश्नः॥

॥ तैत्तिरीयब्राह्मणे तृतीयाष्टके प्रथमः प्रपाठकः॥

अग्निर्नः पातु कृत्तिंकाः। नक्षत्रं देविमिन्द्रियम्। इदमासां विचक्षणम्। ह्विरासं जुंहोतन। यस्य भान्ति रश्मयो यस्य केतवंः। यस्येमा विश्वा भुवनानि सर्वां। स कृत्तिंकाभिर्भि संवसानः। अग्निर्नो देवः सुंविते दंधातु। प्रजापंते रोहिणी वेतु पत्नीं। विश्वरूपा बृह्ती चित्रभानुः॥१॥

सा नों यज्ञस्यं सुविते दंधातु। यथा जीवेंम श्ररदः सवीराः।
रोहिणी देव्युदंगात्पुरस्तांत्। विश्वां रूपाणिं प्रतिमोदंमाना।
प्रजापंति हिवषां वर्धयंन्ती। प्रिया देवानामुपंयातु यज्ञम्।
सोमो राजां मृगशीर्षण आगन्। शिवं नक्षंत्रं प्रियमंस्य धामं।
आप्यायंमानो बहुधा जनेषु। रेतः प्रजां यजंमाने दधातु॥२॥
यत्ते नक्षत्रं मृगशीर्षमस्ति। प्रिय रांजन्प्रियतंमं प्रियाणांम्।
तस्मै ते सोम ह्विषां विधेम। शत्रं एधि द्विपदे शञ्चतुंष्पदे।
आर्द्रयां रुद्रः प्रथंमान एति। श्रेष्ठों देवानां पतिरिष्ट्रियानांम्।
नक्षंत्रमस्य ह्विषां विधेम। मा नः प्रजा रीरिष्नात वीरान्। हेती रुद्रस्य परि णो वृणक्तु। आर्द्रा नक्षंत्रं जुषता रहिवर्नः॥३॥

प्रमुश्रमांनौ दुरितानि विश्वां। अपाघश रंसन्नुदतामरांतिम्। पुनंनों देव्यदिंतिः स्पृणोतु। पुनंवंसू नः पुन्रेतां यज्ञम्। पुनंनों देवा अभियंन्तु सर्वें। पुनंः पुनर्वो ह्विषां यजामः। पुवा न देव्यदिंतिरन्वां। विश्वंस्य भूत्री जगंतः प्रतिष्ठा। पुनंवंसू ह्विषां वर्धयंन्ती। प्रियं देवानामप्येंतु पार्थः॥४॥

बृहस्पतिः प्रथमं जायंमानः। तिष्यं नक्षंत्रम्भिसम्बंभूव। श्रेष्ठों देवानां पृतंनासु जिष्णुः। दिशोऽनु सर्वा अभयं नो अस्तु। तिष्यः पुरस्तांदुत मध्यतो नः। बृहस्पतिर्नः परि पातु पश्चात्। बाधेतान्द्वेषो अभेयं कृणुताम्। सुवीर्यस्य पतंयः स्याम। इद १ स्पेभ्यों हविरंस्तु जुष्टम्। आश्रेषा येषांमनुयन्ति चेतः॥५॥ ये अन्तरिक्षं पृथिवीङ्कियन्ति। ते नेः सर्पासो हवमागैमिष्ठाः। ये रोचने सूर्यस्यापिं सर्पाः। ये दिवं देवीमन् सञ्चरन्ति। येषांमाश्रेषा अनुयन्ति कामम्। तेभ्यः सूर्पेभ्यो मधुमञ्जहोमि। उपंहूताः पितरो ये मुघासुं। मनोजवसः सुकृतः सुकृत्याः। ते नो नक्षेत्रे हवमार्गमिष्ठाः। स्वधार्भिर्यज्ञं प्रयेतं जुषन्ताम्॥६॥ ये अंग्निदग्धा येऽनंग्निदग्धाः। येऽमुं लोकं पितरंः क्षियन्ति। या इश्चे विद्य या ५ उं च न प्रविद्य। मघास् यज्ञ र सुकृतं जुषन्ताम्। गवां पतिः फल्गुंनीनामसि त्वम्। तदंर्यमन्वरुण मित्र चारु। तन्त्वां वय संनितार सनीनाम्। जीवा जीवंन्तमुप संविंशेम। येनेमा विश्वा भुवंनानि सञ्जिता। यस्यं

देवा अंनु सं यन्ति चेतः॥७॥

अर्यमा राजाऽजर्स्तुविष्मान्। फल्गुंनीनामृष्भो रोरवीति। श्रेष्ठो देवानां भगवो भगासि। तत्त्वां विदुः फल्गुंनी्स्तस्यं वित्तात्। अस्मभ्यं क्षुत्रमुजर्र सुवींर्यम्। गोमृदर्श्वंवदुप् सन्नुदेह। भगो ह दाता भग इत्प्रंदाता। भगो देवीः फल्गुंनी्रा विवेश। भगस्येत्तं प्रंसुवं गंमेम। यत्रं देवैः संधमादं मदेम॥८॥

आयांतु देवः संवितोपंयातु। हिर्ण्ययेन सुवृता रथेन। वहन् हस्त १ सुभगं विद्यनापंसम्। प्रयच्छंन्तं पपुंरिं पुण्यमच्छं। हस्तः प्रयच्छत्वमृतं वसीयः। दक्षिणेन प्रतिंगृभ्णीम एनत्। दातारमद्य संविता विदेय। यो नो हस्तांय प्रसुवातिं यज्ञम्। त्वष्टा नक्षंत्रम्भ्येति चित्राम्। सुभ१ संसं युव्ति१ रोचंमानाम्॥९॥

निवेशयंत्रमृतान्मर्त्या ईश्च। रूपाणि पि श्वान्भवंनानि विश्वां। तत्रस्त्वष्टा तदं चित्रा विचंष्टाम्। तत्रक्षंत्रं भूरिदा अंस्तु मह्मम्। तत्रः प्रजां वीरवंती स्मनेत्। गोभिनी अश्वेः समनत्तु यज्ञम्। वायुर्नक्षंत्रम्भ्येति निष्ट्याम्। तिग्मश्रंङ्गो वृष्भो रोरुंवाणः। स्मीरयन्भुवंना मात्रिश्वां। अप द्वेषा स्मिन्दतामरांतीः॥१०॥

तन्नों वायुस्तदु निष्ट्यां शृणोतु। तन्नक्षंत्रं भूरिदा अंस्तु

मह्मम्। तन्नों देवासो अनुंजानन्तु कामम्। यथा तरंम दुरितानि विश्वां। दूरमस्मच्छत्रंवो यन्तु भीताः। तदिन्द्राग्नी कृंणुतान्तद्विशांखे। तन्नों देवा अनुंमदन्तु यज्ञम्। पश्चात्पुरस्तादभंयन्नो अस्तु। नक्षंत्राणामधिपत्नी विशांखे। श्रेष्ठांविन्द्राग्नी भुवंनस्य गोपौ॥११॥

विष्चः शत्रूंनप् बाधंमानौ। अप् क्षुधंत्रुदतामरांतिम्। पूर्णा पृश्चादुत पूर्णा पुरस्तांत्। उन्मध्यतः पौर्णमासी जिंगाय। तस्यां देवा अधि संवसंन्तः। उत्तमे नाकं इह मांदयन्ताम्। पृथ्वी सुवर्चा युवृतिः स्जोषाः। पौर्णमास्युदंगाच्छोभंमाना। आप्याययंन्ती दुरितानि विश्वाः। उरुन्दुहां यजंमानाय युज्ञम्॥१२॥

चित्रभांनुर्यजमाने दधातु ह्विर्नः पाथुश्चेतों जुषन्ताञ्चेतों मदेम् रोचंमानामरांतीर्गोपौ युज्ञम्॥[१]

ऋद्धास्मं ह्योर्नमंसोप्सद्यं। मित्रं देवं मित्र्धयं नो अस्तु। अनूराधान् ह्विषां वर्धयंन्तः। शृतञ्जीवेम श्ररदः सवीराः। चित्रं नक्षंत्रमुदंगात्पुरस्तौत्। अनूराधास् इति यद्वदंन्ति। तिन्मत्र एति पृथिभिर्देवयानैः। हिर्ण्ययैर्वितंतैर्न्तिरक्षे। इन्द्रौ ज्येष्ठामन् नक्षंत्रमेति। यस्मिन्वृत्रं वृत्रतूर्यं तृतारं॥१३॥ तस्मिन्वयम्मृतन्दुहांनाः। क्षुधंन्तरेम् दुरितिन्दुरिष्टिम्। पुरन्दरायं वृष्भायं धृष्णवै। अषांढाय सहंमानाय मीदुषै। इन्द्राय ज्येष्ठा मधुमृद्दुहांना। उरुं कृणोतु यजंमानाय

लोकम्। मूर्लं प्रजां वीरवंतीं विदेय। पराँच्येतु निर्ऋतिः पराचा। गोभिनिक्षंत्रं पृशुभिः समंक्तम्। अहंर्भूयाद्यजंमानाय मह्मम्॥१४॥

अहंनों अद्य सुंविते दंधातु। मूलं नक्षंत्रमिति यद्वदंन्ति। परांचीं वाचा निर्ऋतिन्नुदामि। शिवं प्रजायें शिवमंस्तु मह्मम्ं। या दिव्या आपः पयंसा सम्बभूवः। या अन्तरिक्ष उत पार्थिवीर्याः। यासांमषाढा अनुयन्ति कामम्ं। ता न आपः शङ् स्योना भंवन्तु। याश्च कूप्या याश्चं नाद्याः समुद्रियाः। याश्चं वेशन्तीरुत प्रांसचीर्याः॥१५॥

यासांमषाढा मधुं भृक्षयंन्ति। ता न आपः श स्योना भंवन्तु। तन्नो विश्वे उपं शृण्वन्तु देवाः। तदंषाढा अभिसंयंन्तु यृज्ञम्। तन्नक्षंत्रं प्रथतां पृशुभ्यः। कृषिर्वृष्टिर्यजंमानाय कल्पताम्। शुभाः कन्यां युव्तयः सुपेशंसः। कर्मकृतः सुकृतों वीर्यावतीः। विश्वां देवान् ह्विषां वर्धयंन्तीः। अषाढाः काम्मुपं यान्तु यज्ञम्॥१६॥

यस्मिन्ब्रह्माऽभ्यजंयत्सर्वमेतत्। अमुं चं लोकमिदमूं च सर्वम्। तन्नो नक्षंत्रमभिजिद्विजित्यं। श्रियंन्दधात्वहंणीयमानम्। उभौ लोकौ ब्रह्मणा सञ्जितेमौ। तन्नो नक्षंत्रमभिजिद्विचंष्टाम्। तस्मिन्वयं पृतंनाः सञ्जयम। तन्नो देवासो अनुंजानन्तु कामम्। शृण्वन्तिं श्रोणाममृतंस्य गोपाम्। पुण्यांमस्या

उपंशृणोमि वाचम्॥१७॥

महीं देवीं विष्णुंपत्नीमजूर्याम्। प्रतीचींमेना १ ह्विषां यजामः। त्रेधा विष्णुंरुरुगायो विचंत्रमे। महीं दिवं पृथिवीमन्तिरक्षिम्। तच्छ्रोणैति श्रवं इच्छमाना। पुण्य श्रे श्लोकं यजंमानाय कृण्वती। अष्टौ देवा वसंवः सोम्यासः। चतंस्रो देवीर्जराः श्रविष्ठाः। ते यज्ञं पान्तु रजंसः प्रस्तात्। संवत्सरीणंम्मृत १ स्वस्ति॥१८॥

यज्ञं नेः पान्तु वसंवः पुरस्तांत्। दक्षिणतोंऽभियंन्तु श्रविष्ठाः। पुण्यं नक्षंत्रमभि संविशाम। मा नो अरांतिरघश्रः साऽगन्। क्षत्रस्य राजा वर्रुणोऽधिराजः। नक्षंत्राणाः श्रतिभेष्ग्वसिष्ठः। तौ देवेभ्यः कृणतो दीर्घमायः। श्रतः सहस्रां भेषजानि धत्तः। यज्ञं नो राजा वर्रुण उपयातु। तन्नो विश्वं अभि संयन्तु देवाः॥१९॥

तन्नो नक्षंत्र श्वतिभंषग्जुषाणम्। दीर्घमायुः प्रतिरद्भेषजानि। अज एकंपादुदंगात्पुरस्तांत्। विश्वां भूतानि प्रतिमोदंमानः। तस्यं देवाः प्रंस्वं यंन्ति सर्वें। प्रोष्ठपदासों अमृतंस्य गोपाः। विभ्राजमानः समिधान उग्रः। आऽन्तरिक्षमरुहदगुन्द्याम्। त स्यूर्यं देवम्जमेकंपादम्। प्रोष्ठपदासो अनुयन्ति सर्वे॥२०॥

अहिंबुंध्रियः प्रथमान एति। श्रेष्ठों देवानांमुत मानुंषाणाम्। तं

ब्राँह्मणाः सोम्पाः सोम्यासंः। प्रोष्ठपदासो अभि रंक्षन्ति सर्वे। चत्वार् एकंम्भिकर्म देवाः। प्रोष्ठपदास् इति यान् वदंन्ति। ते बुध्नियं परिषद्य इत्वन्तः। अहि रे रक्षन्ति नमंसोपसद्यं। पूषा रेवत्यन्वेति पन्थांम्। पुष्टिपतीं पशुपा वाजंबस्त्यौ॥२१॥

इमानि ह्व्या प्रयंता जुषाणा। सुगैर्नो यानैरुपंयातां यज्ञम्। श्रुद्रान्प्रशूनंक्षतु रेवतीं नः। गावों नो अश्राष्ट्र अन्वेतु पूषा। अन्नष्ट्र रक्षंन्तौ बहुधा विरूपम्। वाजर्ष्ट्र सनुतां यजमानाय यज्ञम्। तद्श्विनांवश्वयुजोपंयाताम्। शुभुङ्गिष्ठौ सुयमेभिरश्वैः। स्वं नक्षंत्र ह्विषा यजन्तौ। मध्वा सम्पृंकौ यजुंषा समक्तौ॥२२॥

यौ देवानां भिषजौं हव्यवाहौ। विश्वंस्य दूताव्मृतंस्य गोपौ। तौ नक्षंत्रं जुजुषाणोपंयाताम्। नमोऽश्विभ्यां कृणुमोऽश्वयुग्भ्यांम्। अपं पाप्मानं भरंणीर्भरन्तु। तद्यमो राजा भगवान् विचंष्टाम्। लोकस्य राजां महतो महान् हि। सुगन्नः पन्थामभयं कृणोतु। यस्मिन्नक्षंत्रे यम एति राजां। यस्मिन्नेनम्भ्यषिश्चन्त देवाः। तदंस्य चित्रः ह्विषां यजाम। अपं पाप्मानं भरंणीर्भरन्तु। निवेशंनी यत्तं देवा अदंधुः॥२३॥

नवीनवो भवति जायंमानो यमांदित्या अर्शुमांप्याययंन्ति। ये विरूपे समनसा संव्ययंन्ती। समानन्तन्तुं परितातना तैं। विभू प्रभू अनुभू विश्वतों हुवे। ते नो नक्षेत्रे हवमागंमेतम्। वयं देवी ब्रह्मणा संविदानाः। सुरत्नांसो देववीतिन्दधांनाः। अहोरात्रे ह्विषां वर्धयंन्तः। अति पाप्मान्मिति मुक्त्या गमेम। प्रत्युंवदृश्यायती॥२४॥

व्युच्छन्तीं दुहिता दिवः। अपो मही वृंणुते चक्षुंषा। तमो ज्योतिंष्कृणोति सूनरीं। उदुस्नियाः सचते सूर्यः। सचां उद्यन्नक्षंत्रमर्चिमत्। तवेदुंषो व्युषि सूर्यस्य च। सं भक्तेनं गमेमहि। तन्नो नक्षंत्रमर्चिमत्। भानुमक्तेजं उचरंत्। उपयुज्ञमिहागंमत्॥२५॥

प्र नक्षंत्राय देवायं। इन्द्रायेन्दु हवामहे। सनंः सिवता संवत्सिनम्। पृष्टिदां वीरवंत्तमम्। उदुत्यश्चित्रम्। अदितिनं उरुष्यतु महीमू षु मातरम्। इदं विष्णुः प्रतिद्वष्णुः। अग्निर्मूर्धा भुवः। अनुनोऽद्यानुंमित्रिरिन्वदेनुमते त्वम्। हव्यवाह् स्विष्टम्॥२६॥

आ्यत्यंगमृत्स्विष्टम्॥

[8]

अग्निर्वा अंकामयत। अन्नादो देवाना ईस्यामिति। स एतम् ग्रये कृत्तिकाभ्यः पुरोडाशंमुष्टाकपालं निरंवपत्। ततो वै सौंऽन्नादो देवानांमभवत्। अग्निर्वे देवानांमन्नादः। यथां ह् वा अग्निर्देवानांमन्नादः। एव॰ ह वा एष मनुष्यांणां भवति। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। अग्नये स्वाहा कृत्तिंकाभ्यः स्वाहाँ। अम्बाये स्वाहां दुलाये स्वाहाँ। नित्त्ये स्वाहाऽभ्रयंन्त्ये स्वाहाँ। मेघयंन्त्ये स्वाहां वर्षयंन्त्ये स्वाहाँ। चुपुणीकांये स्वाहेतिं॥२७॥

प्रजापंतिः प्रजा अंसृजत। ता अंस्मात्सृष्टाः परांचीरायन्। तासा रे रोहिणीम्भ्यंध्यायत्। सोंऽकामयत। उप मा वंर्तेत। समेंनया गच्छेयेतिं। स एतं प्रजापंतये रोहिण्ये च्रं निरंवपत्। ततो वै सा तमुपावंर्तत। समेंनयागच्छत। उपं ह् वा एंनं प्रियमावंर्तते। सं प्रियेणं गच्छते। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उंचैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। प्रजापंतये स्वाहां रोहिण्ये स्वाहां। रोचंमानाये स्वाहां प्रजाभ्यः स्वाहेतिं॥२८॥

सोमो वा अंकामयत। ओषंधीना र राज्यम्भिजंयेयमितिं। स एतर सोमांय मृगशीर्षायं श्यामाकं च्रुं पर्यसि निरंवपत्। ततो वै स ओषंधीना र राज्यम्भ्यंजयत्। समानाना र ह वै राज्यम्भिजंयति। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। सोमांय स्वाहां मृगशीर्षाय स्वाहां। इन्वकाभ्यः स्वाहौषंधीभ्यः स्वाहां। राज्याय स्वाहाऽभिजित्यै स्वाहेतिं॥२९॥

रुद्रो वा अंकामयत। पृशुमान्तस्यामितिं। स एतः रुद्रायाद्रीयै प्रैय्यंङ्गवं चुरुं पर्यसि निरंवपत्। ततो वै स पंशुमानंभवत्। पृशुमान् हु वै भंवति। य एतेनं हुविषा यजते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। रुद्राय स्वाहाऽर्द्राये स्वाहाँ। पिन्वमानाये स्वाहां पुशुभ्यः स्वाहेति॥३०॥

ऋक्षा वा इयमंलोमकांऽऽसीत्। साऽकांमयत। ओषंधीभिवंनस्पतिंभिः प्रजांयेयेति। सैतमदिंत्ये पुनंवंसुभ्यां चरुं निरंवपत्। ततो वा इयमोषंधीभिवंनस्पतिंभिः प्राजांयत। प्रजांयते ह् वै प्रजयां पृश्भिः। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। अदित्ये स्वाहा पुनंवंसुभ्याम्। स्वाहा भूँत्ये स्वाहा प्रजांत्ये स्वाहेतिं॥३१॥

बृह्स्पतिर्वा अंकामयत। ब्रह्मवर्च्सी स्यामितिं। स एतं बृह्स्पतिये तिष्यांय नैवारं चरुं पर्यसि निरंवपत्। ततो वै स ब्रह्मवर्च्स्यंभवत्। ब्रह्मवर्च्सी हु वै भवति। य एतेनं हिविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। बृह्स्पतंये स्वाहां तिष्यांय स्वाहां। ब्रह्मवर्च्साय स्वाहेतिं॥३२॥

देवासुराः संयंत्ता आसन्। ते देवाः सर्पेभ्यं आश्रेषाभ्य आज्यं कर्म्भन्निरंवपन्। तानेताभिरेवदेवतांभिरुपानयन्। एताभिर्ह् वै देवतांभिर्द्धिषन्तं भ्रातृंव्यमुपंनयति। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। सर्पेभ्यः स्वाहांऽऽश्रेषाभ्यः स्वाहां। दन्दशूकेंभ्यः स्वाहेतिं॥३३॥

पितरो वा अंकामयन्त। पितृलोक ऋष्नुयामेति। त एतं पितृभ्यों मुघाभ्यः पुरोडाशु । षद्कंपालं निरंवपन्। ततो वै ते पितृलोक आधुवन्। पितृलोके हु वा ऋष्नोति। य एतेनं हुविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। पितृभ्यः स्वाहां मुघाभ्यः। स्वाहांऽनुघाभ्यः स्वाहांगुदाभ्यः। स्वाहांऽरुन्धतीभ्यः स्वाहेतिं॥३४॥

अर्थमा वा अंकामयत। पृशुमान्त्स्यामितिं। स एतमेर्थम्णे फल्गुंनीभ्यां चुरुं निरंवपत्। ततो वै स पंशुमानंभवत्। पृशुमान् हु वै भंवति। य एतेनं हुविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। अर्थम्णे स्वाहा फल्गुंनीभ्या इं स्वाहाँ। पृशुभ्यः स्वाहेतिं॥३५॥

भगो वा अंकामयत। भगी श्रेष्ठी देवाना ईस्यामितिं। स एतं भगाय फल्गुंनीभ्यां चुरुं निरंवपत्। ततो वै स भगी श्रेष्ठी देवानांमभवत्। भगी हु वै श्रेष्ठी संमानानां भवति। य एतेनं हिविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। भगाय स्वाहा फल्गुंनीभ्या इस्वाहां। श्रेष्ठांय स्वाहेतिं॥३६॥

स्विता वा अंकामयत। श्रन्में देवा दधीरन्। स्विता स्यामिति। स पृतः संवित्रे हस्तांय पुरोडाशं द्वादंशकपालं निरंवपदाशूनां व्रीहीणाम्। ततो वै तस्मै श्रद्देवा अदंधत। स्विताऽभंवत्। श्रद्धवा अंस्मै मनुष्यां दधते। स्विता संमानानां भवति। य पृतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। स्वित्रे स्वाहां हस्तांय। स्वाहां ददते स्वाहां पृण्ते। स्वाहां प्रयच्छंते स्वाहां प्रतिगृभ्णते स्वाहेतिं॥३७॥

त्वष्टा वा अंकामयत। चित्रं प्रजां विन्देयेति। स एतन्त्वष्ट्रं चित्रायें पुरोडाशंमुष्टाकंपालं निरंवपत्। ततो वे स चित्रं प्रजामंविन्दत। चित्र १ ह वे प्रजां विन्दते। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। त्वष्ट्रे स्वाहां चित्राये स्वाहां। चैत्रांय स्वाहां प्रजाये स्वाहेतिं॥३८॥

वायुर्वा अंकामयत। कामचारंमेषु लोकेष्वभिजंयेयमितिं। स एतद्वायवे निष्टांये गृष्ट्ये दुग्धं पयो निरंवपत्। ततो वै स कामचारंमेषु लोकेष्वभ्यंजयत्। कामचारं ह वा एषु लोकेष्वभिजंयति। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। वायवे स्वाहा निष्टांये स्वाहां। कामचारांय स्वाहाऽभिजिंत्ये स्वाहेतिं॥३९॥

इन्द्राग्नी वा अंकामयेताम्। श्रेष्ठमं देवानांम्भिजंयेवेतिं। तावेतिमंन्द्राग्निभ्यां विशांखाभ्यां पुरोडाश्मेकांदशकपालं निरंवपताम्। ततो वे तौ श्रेष्ठमं देवानांम्भ्यंजयताम्। श्रेष्ठमं हु वे संमानानांम्भि जंयति। य एतेनं हृविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। इन्द्राग्निभ्याङ् स्वाहा विशांखाभ्याङ् स्वाहां। श्रेष्ठांय स्वाहाऽभिजिंत्यै स्वाहेतिं॥४०॥

अथैतत्पौर्णमास्या आज्यं निर्वपति। कामो वै पौर्णमासी। काम आज्यम्। कामेनेव काम् समर्थयति। क्षिप्रमेन् स् सकाम उपनमति। येन कामेन यजंते। सोऽत्रं जुहोति। पौर्णमास्य स्वाहा कामांय स्वाहाऽऽगत्ये स्वाहेति॥४१॥
अग्निः पश्चंदश प्रजापंतिष्षोडंश सोम् एकांदश रुद्रो दश्केंकांदश बृह्स्पतिर्दशं देवासुरा नवं
पितर् एकांदशार्यमा भगो दशं दश सिवता चतुंदिश त्वष्टां वायुरिंन्द्राग्नी दशं दशायेतत्पौर्णमास्या
अष्टो पश्चंदश॥———[४]

मित्रो वा अंकामयत। मित्रधेयंमेषु लोकेष्वभिजंयेयमितिं। स एतं मित्रायांनूराधेभ्यंश्वरं निरंवपत्। ततो वै स मित्रधेयंमेषुलोकेष्वभ्यंजयत्। मित्रधेयं हु वा एषु लोकेष्वभिजंयति। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। मित्राय स्वाहांऽनूराधेभ्यः स्वाहां। मित्रधेयांय स्वाहाऽभिजिंत्यै स्वाहेतिं॥४२॥

इन्द्रो वा अंकामयत। ज्येष्ठमं देवानांम्भिजंयेय्मिति। स एतिमन्द्रांय ज्येष्ठायं पुरोडाश्मेकांदशकपालं निरंवपन्महाव्रीहीणाम्। ततो वे स ज्येष्ठमं देवानांम्भ्यंजयत्। ज्येष्ठमं हु वे संमानानांम्भिजंयति। य एतेनं हुविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। इन्द्रांय स्वाहां ज्येष्ठाये स्वाहां। ज्येष्ठमांय स्वाहाभिजित्ये स्वाहेतिं॥४३॥

प्रजापंतिर्वा अंकामयत। मूलं प्रजां विन्देयेतिं। स एतं प्रजापंतये मूलाय चुरुं निरंवपत्। ततो वै स मूलं प्रजामंविन्दत। मूलर्ं हु वै प्रजां विन्दते। य एतेनं हुविषा यजते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। प्रजापंतये स्वाहा मूलाय स्वाहां। प्रजायै स्वाहेतिं॥४४॥ आपो वा अंकामयन्त। स्मुद्रङ्कामंम्भिजंयेमेति। ता एतम्द्रींऽषाढाभ्यंश्चरुं निरंवपन्। ततो वै ताः संमुद्रङ्कामंम्भ्यंजयन्। स्मुद्र ह वै कामंम्भिजंयति। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उ चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। अद्यः स्वाहांऽषाढाभ्यः स्वाहां। स्मुद्राय स्वाहा कामांय स्वाहां। अभिजित्यै स्वाहेतिं॥४५॥

विश्वे वै देवा अंकामयन्त। अनुपुज्य्यं जंयेमेतिं। त पूतं विश्वेंभ्यो देवेभ्योंऽषाढाभ्यंश्वरुं निरंवपन्। ततो वै तेऽनपज्य्यमंजयन्। अनुपुज्य्य १ हु वै जंयति। य पुतेनं हृविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। विश्वेंभ्यो देवेभ्यः स्वाहांऽषाढाभ्यः स्वाहां। अनुपुज्य्याय स्वाहा जित्ये स्वाहेतिं॥४६॥

ब्रह्म वा अंकामयत। ब्रह्मलोकम्भिजंयेयमिति। तदेतं ब्रह्मणेऽभिजितें च्रुं निरंवपत्। ततो वै तद्भेह्मलोकम्भ्यंजयत्। ब्रह्मलोक ह् वा अभिजंयित। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उ चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। ब्रह्मणे स्वाहांऽभिजिते स्वाहां। ब्रह्मलोकाय स्वाहाऽभिजित्यै स्वाहेतिं॥४७॥

विष्णुर्वा अंकामयत। पुण्युः श्लोकः शृण्वीय। न मां पापी कीर्तिरागंच्छेदितिं। स एतं विष्णंवे श्रोणायैं पुरोडाशंत्रिकपालन्निरंवपत्। ततो वै स पुण्युः श्लोकंमशृणत। नैनं पापी कीर्तिरागंच्छत। पुण्य है है वै श्लोक शृणुते। नैनं पापी कीर्तिरागंच्छति। य एतेनं हविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। विष्णंवे स्वाहां श्रोणाये स्वाहां। श्लोकांय स्वाहां श्रुताय स्वाहेतिं॥४८॥

वसंवो वा अंकामयन्त। अग्रं देवतांनां परीयामेतिं। त एतं वसुंभ्यः श्रविष्ठाभ्यः पुरोडाशंमुष्टाकंपालं निरंवपन्। ततो वै तेऽग्रं देवतांनां पर्यायन्। अग्रं ह वै संमानानां पर्येति। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। वसुंभ्यः स्वाहा श्रविष्ठाभ्यः स्वाहां। अग्रांय स्वाहा परींत्यै स्वाहेतिं॥४९॥

इन्द्रो वा अंकामयत। दृढोऽशिंथिलः स्यामितिं। स एतं वर्रुणाय श्तिभिषजे भेषुजेभ्यः पुरोडाश्ं दशंकपालं निर्वपत्कृष्णानां व्रीहीणाम्। ततो वै स दृढोऽशिंथिलोऽभवत्। दृढो हु वा अशिंथिलो भवति। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। वर्रुणाय स्वाहां श्तिभिषजे स्वाहां। भेषुजेभ्यः स्वाहेतिं॥५०॥

अजो वा एकंपादकामयत। तेज्स्वी ब्रंह्मवर्च्सी स्यामिति। स एतम्जायैकंपदे प्रोष्ठपदेभ्यंश्चरुं निरंवपत्। ततो वै स तेज्स्वी ब्रंह्मवर्च्स्यंभवत्। तेज्स्वी ह वै ब्रंह्मवर्च्सी भंवति। य एतेनं ह्विषा यजते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। अजायैकंपदे स्वाहाँ प्रोष्ठपदेभ्यः स्वाहाँ। तेजंसे स्वाहाँ ब्रह्मवर्चसाय स्वाहेतिं॥५१॥

अहिर्वे बुधियोऽकामयत। इमां प्रतिष्ठां विन्देयेति। स एतमह्ये बुधियाय प्रोष्ठपदेभ्यः पुरोडाशं भूमिकपालं निरंवत्। ततो वै स इमां प्रतिष्ठामंविन्दत। इमा ह वै प्रतिष्ठां विन्दते। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। अहंये बुधियांय स्वाहां प्रोष्ठपदेभ्यः स्वाहां। प्रतिष्ठाये स्वाहेतिं॥५२॥

पूषा वा अंकामयत। पृशुमान्त्स्यामिति। स एतं पूष्णे रेवत्यें च्रं निरंवपत्। ततो वै स पंशुमानंभवत्। पृशुमान् हु वै भंवति। य एतेनं हुविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। पूष्णे स्वाहां रेवत्ये स्वाहां। पृशुभ्यः स्वाहेतिं॥५३॥ अश्विनौ वा अंकामयेताम्। श्रोत्रस्विनावबंधिरौ स्यावेति। तावेतमश्विभ्यांमश्वयुग्भ्यां पुरोडाशंन्द्विकपालित्ररंवपताम्। ततो वै तौ श्रोत्रस्विनावबंधिरावभवताम्। श्रोत्रस्वी हु वा अबंधिरो भवति। य एतेनं हुविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। अश्विभ्याः स्वाहांऽश्वयुग्भ्याः स्वाहां। श्रोत्रांय स्वाहा श्रुत्ये स्वाहेति॥५४॥

यमो वा अंकामयत। पितृणाः राज्यम्भिजंयेयमितिं। स एतं यमायांपुभरंणीभ्यश्चरं निरंपवत्। ततो वै स पितृणाः राज्यम्भ्यंजयत्। समानाना है हु वै राज्यम्भि जंयति। य एतेन हिवषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। यमाय स्वाहांऽप्भरंणीभ्यः स्वाहां। राज्याय स्वाहाभिजिंत्यै स्वाहेतिं॥५५॥

अथैतदेमावास्यांया आज्यं निर्वपति। कामो वा अमावास्यां। काम आज्यम्। कामेनैव काम समर्धयति। क्षिप्रमेन ध सकाम उपनमति। येन कामेन यजंते। सोऽत्रं जुहोति। अमावास्याये स्वाहा कामाय स्वाहाऽऽगत्ये स्वाहेति॥५६॥ मित्र इन्द्रंः प्रजापंतिर्दशं दशाप् एकांदश् विश्वे ब्रह्म दशंदश् विष्णुस्वयोंदश् वसंव इन्द्रोऽजोऽहिर्वै बुध्नियंः पूषाऽश्विनौं युमो दर्श दुशाथैतदंमावास्यांया अष्टौ पश्चंदश॥🕳 चन्द्रमा वा अंकामयत। अहोरात्रानंधमासान्मासानृतून्त्सं-वत्सरमास्वा। चन्द्रमंसः सायुंज्यः सलोकतांमाप्रुयामितिं। स पुतञ्चन्द्रमंसे प्रतीदृश्यांये पुरोडाशं पञ्चंदशकपालं निरंवपत्। ततो वै सोंऽहोरात्रानंर्धमासान्मासांनृतून्त्संवत्सर-मार्खा। चन्द्रमंसः सार्युज्यः सलोकर्तामाप्रोत्। अहोरात्रान् ह वा अर्धमासान्मासानृतून्त्संवत्सरमास्वा। चन्द्रमंसः सायुंज्य ९ सलोकतांमाप्रोति। य एतेर्ने हविषा यजेते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। चन्द्रमंसे स्वाहाँ प्रतीदृश्यांयै स्वाहाँ। अहोरात्रेभ्यः स्वाहाँ ऽर्धमासेभ्यः स्वाहाँ। मासेँभ्यः स्वाहर्तुभ्यः स्वाहाँ। संवत्सराय स्वाहेतिं॥५७॥ अहोरात्रे वा अंकामयेताम्। अत्यंहोरात्रे मुंच्येवहि। न

नांवहोरात्रे आंप्रुयातामिति। ते एतमहोरात्राभ्यां च्रं निरंवपताम्। द्वयानां व्रीहीणाम्। शुक्कानां च कृष्णानां च। स्वात्योर्दुग्धे। श्वेतायं च कृष्णायं च। ततो व ते अत्यंहोरात्रे अंमुच्येते। नैनं अहोरात्रे आंप्रुताम्। अति ह वा अंहोरात्रे मुच्यते। नैनंमहोरात्रे आंप्रुतः। य एतेनं ह्विषा यजते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। अह्ने स्वाहा रात्रिये स्वाहां। अतिमृत्तये स्वाहेति॥५८॥

उषा वा अंकामयत। प्रियाऽऽदित्यस्यं सुभगां स्यामिति। सैतमुषसं चुरुं निरंवपत्। ततो वै सा प्रियाऽऽदित्यस्यं सुभगांऽभवत्। प्रियो हु वै संमानाना र् सुभगों भवति। य एतेनं हुविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। उषसे स्वाहा व्युंष्ट्रो स्वाहां। व्यूषुष्ये स्वाहां व्युच्छन्त्ये स्वाहां। व्युंष्टाये स्वाहेतिं॥५९॥

अथैतस्मै नक्षंत्राय चुरुनिर्वपिति। यथा त्वं देवानामिसं। एवम्हं मंनुष्याणां भूयासमिति। यथां हु वा एतद्देवानाम्। एव॰ हु वा एष मंनुष्याणां भवति। य एतेनं हुविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। नक्षंत्राय स्वाहोदेष्यते स्वाहाँ। उद्यते स्वाहोदिताय स्वाहाँ। हरंसे स्वाहा भरंसे स्वाहाँ। भ्राजंसे स्वाहा तेजंसे स्वाहाँ। तपंसे स्वाहाँ ब्रह्मवर्चसाय स्वाहेति॥६०॥

सूर्यो वा अंकामयत। नक्षंत्राणां प्रतिष्ठा स्यामितिं। स

एत र सूर्याय नक्षेत्रेभ्यश्चरुं निरंवपत्। ततो वै स नक्षेत्राणां प्रतिष्ठा ऽभवत्। प्रतिष्ठा हु वै संमानानां भवति। य एतेनं हिविषा यजेते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। सूर्याय स्वाहा नक्षेत्रेभ्यः स्वाहां। प्रतिष्ठायै स्वाहेति॥६१॥

अथैतमिदित्यै च्रुं निर्वपिति। इयं वा अदितिः। अस्यामेव प्रतितिष्ठति। सोऽत्रं जुहोति। अदित्यै स्वाहाँ प्रतिष्ठायै स्वाहेति॥६२॥

अथैतं विष्णंवे चुरुं निर्वपति। युज्ञो वै विष्णुंः। युज्ञ एवान्ततः प्रतितिष्ठति। सोऽत्रं जुहोति। विष्णंवे स्वाहां युज्ञाय स्वाहां। प्रतिष्ठायै स्वाहेतिं॥६३॥

चन्द्रमाः पश्चंदशाहोरात्रे सप्तदंशोषा एकांद्रशाथैतस्मै नक्षंत्राय त्रयोदश् सूर्यो दशाथैतमिदित्यै पश्चाथैतं विष्णेवे पद्भप्त (स्विताऽऽशूनां व्रीहीणामिन्द्रों महाव्रीहीणामिन्द्रः कृष्णानां व्रीहीणामिहोरात्रे ह्यानां व्रीहीणाम्। पितर्ष्णद्वंपाल स्मिवता द्वादंशकपालमिन्द्राग्री एकांदशकपालमिन्द्र एकांदशकपालमिन्द्रो दशंकपालं विष्णुंश्चिकपालमिह्भूमिकपालमिन्द्रो दशंकपालं विष्णुंश्चिकपालमिह्भूमिकपालमिन्द्रो द्विकपालश्चन्द्रमाः पश्चंदशकपालमिन्द्रो वसंवोऽष्टाकंपालमन्यत्रं चरुम्। रुद्रौंऽर्यमा पूषा पंश्चमान्त्रस्या सोमों रुद्रो बृह्स्पितिः पर्यसि वायुः पयः सोमों वायुरिन्द्राग्नी मित्र इन्द्र आपो ब्रह्मं यमोऽभिजित्यै त्वष्टां प्रजापंतिः प्रजायं पौर्णमास्या अमावास्याया अगंत्यै विश्वे जित्यां अश्विनौ श्रत्यै। ब्रह्म तदेतं विष्णुः स एतं वायुः स एतदापस्ताः। पितरो विश्वे वसंवोऽकामयन्त मेति त एतन्निरंवपन्। आपोऽकामयन्त मेति ता एतन्निरंवपन्। इन्द्राग्नी अश्विनांवकामयेतां वेति तावेतन्निरंवपताम्। अहोरात्रे वा अंकामयेतामिति ते एतन्निरंवपताम्। अन्यत्रांकामयतेति स एतन्निरंवपत्। इन्द्राग्नी श्रेष्ठ्मिनद्रो ज्येष्ठमिनद्रो इढः। अहिः सूर्योऽदित्यै विष्णंवे प्रतिष्ठायै।

20 प्रथमः प्रश्नः

सोमी यमः संमानानाँम्। अग्निर्नो रीरिषद्न्यत्रं रीरिषः॥)॥———[६]
अग्निर्ने ऋध्यास्म नवोनवोऽग्निर्मित्रश्चन्द्रमाष्यद॥६॥
अग्निर्न्स्तन्नों वायुरिहेर्बुभ्नियं ऋक्षा वा इयमथैतत्पौर्णमास्या अजो वा
एकंपात्सूर्यस्त्रिषंष्टिः॥६३॥
अग्निर्नेः पातु प्रतिष्ठायै स्वाहेतिं॥

हरिः ओम्॥ ॥इति श्रीकृष्णयजुर्वेदीयतैत्तिरीयब्राह्मणे तृतीयाष्टके प्रथमः प्रपाठकः समाप्तः॥

This PDF was downloaded from http://stotrasamhita.github.io.

GitHub: http://stotrasamhita.github.io | http://github.com/stotrasamhita

Credits: http://stotrasamhita.github.io/about/